

ಜೇನು ಸಾಕಾಣಿಕೆ

ಎಚ್. ಎನ್. ಸತ್ತಗಿ, ಡಾ. ಎಸ್. ಲಿಂಗಪ್ಪ, ಮತ್ತು ಡಾ. ಕೆ. ಎ. ಕುಲಕರ್ಣಿ

ಕೃಷಿ ಕೀಟ ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಕೃಷಿ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ

ಮೇದದ ಕಾಲದಿಂದ ನವಯುಗದ ವರೆಗೆ ಹಲವಾರು ಔಷಧಿಗೂ ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮ ಆಹಾರ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ನಿಸರ್ಗದ ಕೊಡುಗೆಯಾದ ಜೇನು ತುಪ್ಪವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಜೇನು ನೋಣಗಳನ್ನು ಸಾಕುವ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಹೊಸ ವಿಧಾನಗಳು ಪ್ರಗತಿಯತ್ತ ಸಾಗಿವೆ. ಜೇನು ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಲಾಭವನ್ನು ಮನಗಂಡಂತಹ ಆಸಕ್ತರು ಈ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಕೆಳಗಿನ ಕ್ರಮ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಜೇನು ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಮಾಡುವಾಗ, ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನಿಡಲು ಉತ್ತಮವಾದ ಹೂದೋಟ, ಕೈತೋಟ, ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲು, ತರಕಾರಿ, ಆಹಾರ ಬೆಳೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರದೇಶ ಅಥವಾ ನೈಸರ್ಗಿಕವಾದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ ಬೆಳೆಯದು. ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಸಾಕಷ್ಟು ಆಹಾರ (ಪರಾಗ ಪುಷ್ಪರಸ) ದೊರಕುವಂತಹ ಜೇನು ನೋಣಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಪರಿಸರ ಅನ್ನಿಸುವಂತಹ ಸ್ಥಳವಾಗಿರಬೇಕು. ಇಂತಹ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಜೇನುಕೃಷಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ, ಜೇನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆ, ಜೇನು ತೆಗೆಯುವ ಯಂತ್ರ, ಹೊಗೆತಿದಿ, ಕೈಗವಚ ಮುಖ ಪರದೆ, ರಾಣಿತಡತಟ್ಟಿ, ತಂಕಿಬಲೆಯ ಚೌಕಟ್ಟು, ಹೈವಟೂಲ್, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಜೇನು ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇಲಾಖೆ ಅಥವಾ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಖರೀದಿಸಬೇಕು. ಕೆಲವೊಂದು ಉಪಕರಣಗಳು ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ರಿಯಾಯಿತಿ ದರದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಈ ಮೇಲಿನ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಗೆ ಸಾಧಾರಣ ೧೦೦೦ ದಿಂದ ೧೫೦೦ ರ ವರೆಗೆ ವೆಚ್ಚ ತಗಲುತ್ತದೆ.

ಮೇಲಿನ ಸಲಕರಣೆಗಳ ಖರೀದಿ ಬಳಿಕ ಸಾಕಬಹುದಾದ ಉತ್ತಮ ಜಾತಿಯ ಸಾಧು ಸ್ವಭಾವದ (ಎಪಿಸ್ ಸೀರೇನಾ ಇಂಡಿಕಾ) ತುಡುವೆ ಜೇನು ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಖರೀದಿಸಬೇಕು. ಇವು ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆಯ ನರ್ಸರಿಗಳಲ್ಲಿ, ಜೇನು ಕೃಷಿ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಕೆಲವು ಜೇನು ಕೃಷಿಕರಿಂದ ಮಾರಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಜೇನು ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವಾಗ ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಕ್ತ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಅಗತ್ಯ. ೧) ಜೇನು ಕುಟುಂಬ ಎಂದರೆ ಕನಿಷ್ಠ ೫ ರಿಂದ ೧೦ ಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನೋಣಗಳಿದ್ದು, ಉತ್ತಮವಾದ ರಾಣಿ ಇದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ೨) ಸಂಸಾರ ಕೋಣೆಯ ಎರಿ (ಹುಟ್ಟು)ಗಳು ೪-೫ ಇದ್ದು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಆಹಾರ (ಜೇನು ತುಪ್ಪ ಮತ್ತು ಪರಾಗ) ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಮೂರು ಹುಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಯದ ಹುಳು ಹಾಗೂ ಮೊಟ್ಟೆಗಳು ಇರಬೇಕು. ಹೀಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಜೇನು ಕೃಷಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಪ್ರಮಾಣದ ಜೇನು ಉತ್ಪತ್ತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿಯೆ ಜೇನು ಸಂಸಾರಗಳು ಪಾಲಾಗಿ ಹೊರಬರುತ್ತವೆ. ಅಂಥಹ ಜೇನು ಸಂಸಾರವು ನೆಲೆಸಲು ಸೂಕ್ತ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಅರಸುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ಗಡಗಿಗಳ ಬಳಿಗೆ

ಜೇನು ತುಪ್ಪ ಅಥವಾ ಮೇಣವನ್ನು ಸವರಿ ಸೂಕ್ತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಅಕರ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಂಸಾರಗಳು ಬಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಂತರ ಜೇನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಜೇನು ಕುಟುಂಬ ಸಿಗದಿದ್ದಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮರದ ಪೊಟರು, ಹುತ್ತ-ಗಳಲ್ಲಿ ದೊರಕುವ ಜೇನು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಮೊರೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ಜೇನು ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಸೇರಿಸಲು ಸಪ್ಪಂಬರದಿಂದ ಡಿಸೆಂಬರ ಅವಧಿ ತೀರಾ ಉತ್ತಮ. ಕಾರಣ, ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ದೊರಕಲು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಗೂಡುಗಳಲ್ಲಿನ ಎರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಮೊಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಮರಿಹುಳುಗಳು ತುಂಬಿರುತ್ತವೆ. ತುಡುವೆ ಜಾತಿಯ ಜೇನು ನೋಣಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಮರದ ಪೊಟರು, ಹುತ್ತ ಕಲ್ಲು ಬಂಡೆಗಳ ಸಂದು ಅಥವಾ ಗಾಳಿ, ಮಳೆ, ಬೆಳಕು ಮತ್ತು ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ತೊಂದರೆಯಾಗದಂತಹ ಯಾವುದೇ ಕತ್ತಲೆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತವೆ. ನೋಣಗಳು ಹಾರಾಡುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅವುಗಳ ವಾಸಸ್ಥಳವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ತುಡುವೆ ಜೇನು ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಿದ ಬಳಿಕ ಅಗತ್ಯ ಸಲಕರಣೆಗಳಾದ ಜೇನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆ, ಹೊಗೆ ತಿಡಿ, ಬೆಂಕಿ ಪೊಟ್ಟಣ, ಬಾಳೆಯನಾರು, ಹರಿತವಾದ ಚಾಕು, ಜೇನುತುಪ್ಪ, ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಪಾತ್ರೆ ಹಾಗೂ ಮರ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಕಡಿಯಲು ಕೊಡಲಿ, ಉಳಿ. ಸುತ್ತಿಗೆ ಮುಂತಾದವು ಹುತ್ತವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಅಗೆಯಲು ಗುದ್ದಲಿ ಹಾಗೂ ಸಲಿಕೆಯಂತಹ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಜೇನು ಕುಟುಂಬವಿರುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಎರಡರಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು.

ಜೇನುನೋಣಗಳು ಹಾರಾಡುವ ದ್ವಾರವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ, ಮರ ಅಥವಾ ಹುತ್ತದ ಯಾವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುಗೆಳಿರಬಹುದು ಎಂದು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಿ, ನಂತರ ಆ ಭಾಗವನ್ನು ಅಗೆದು ಅಥವಾ ಕಡೆಮೆ ಎರಿಗಳನ್ನು ಸರಾಗವಾಗಿ ಹೊರ ತೆಗೆಯಲು ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ರಂಧ್ರ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ಮಾಡುವಾಗ ನೋಣಗಳಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮೇಲ್ಭಾಗಕ್ಕೆ ಸರಿದು ಗುಂಪಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುತ್ತವೆ. ಕಡಿಯುವಾಗ ಅಥವಾ ಅಗೆಯುವಾಗ ಅದಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಎರಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ನೋಣಗಳಿಗೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗದಂತೆ ನಿಗಾ ವಹಿಸಬೇಕು. ಕಾರಣ ಅವು ಮೃದು ವಾಗಿದ್ದು ಹುಳು ಮೊಟ್ಟೆಗಳು ಜಜ್ಜಿ ಹೋಗಬಹುದು. ಅಥವಾ ಎರಿ ತುಂಡಾಗಬಹುದು. ರಂಧ್ರ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಬದಿಯಿಂದ ಒಂದೊಂದೆ ಎರಿಯನ್ನು ಚಾಕುವಿನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿ ತೆಗೆದು ಜೇನು ತುಪ್ಪ ಬಹಳಷ್ಟು ದ್ದರೆ, ಆ ಭಾಗ ಕತ್ತರಿಸಿ ಮೊವಲಿದ್ದ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿನ ಸಂಸಾರ ಕೋಣೆಯ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಬಾಳೆಯ ನಾರಿನಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಎರಿಗಳನ್ನು ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಇಡದೆ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿಡಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ಕಟ್ಟುವಾಗ ಅದಷ್ಟು ಹುಳು ಮೊಟ್ಟೆಗಳು ಸಾಯದಂತೆ ನಿಗಾ ವಹಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಎರಿಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಎರಿಯನ್ನು ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಬಾಳೆಯ ನಾರನ್ನು ನೋಣಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಹೊರ ಹಾಕುತ್ತವೆ.

ತುಡುವೆ ಜೇನಿನಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ೪ ರಿಂದ ೧೦ ಎರಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಸಂಸಾರ ಕೋಣೆ ತುಂಬಿದಲ್ಲಿ ಎರಿಗಳನ್ನು ಜೇನುಕೋಣೆಯ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಎರಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಬಳಿಕ ಜೇನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ನೋಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜಾಗದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗುಂಪಾಗಿರುವ ನೋಣಗಳನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಪೆಟ್ಟಾಗದಂತೆ ತೆಗೆದು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಳಿ ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಮುಚ್ಚಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ಎಲ್ಲ ನೋಣಗಳೂ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರತಿ ಬಾರಿಯೂ ನೋಣಗಳನ್ನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಬಿಡುವಾಗ ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದಾಗಿರುವ, ಹೊಳೆಯುವ ಕಪ್ಪು ಕಂದು ಬಣ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ರಾಣಿ ಒಂದಿದೆಯೇ ಎಂದು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ರಾಣಿ ನೋಣ ಬಂದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಮುಚ್ಚಳ ಹಾಕಿ ನೋಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಚದರಿದ ನೋಣಗಳಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊಗೆ ತಿಡಿಯಿಂದ ಹೊಗೆ ಕೊಟ್ಟಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ನೋಣಗಳು ಹಾರಿ ಬಂದು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ

ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ನೋಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬಿಡುವಾಗ ಚುಚ್ಚುವಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಿದಲ್ಲಿ ಮುಖ ಪರದೆ, ಕೈಗವಚ ಧರಿಸಬೇಕು, ರಾಣಿ ಹುಳು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದು ವಿಚಿತ್ರವೆಂದ ಬಳಿಕ ರಾಣಿ ತ ಪೆಟ್ಟಿಯನ್ನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಅಳವಡಿಸುವ ದರಿಂದ ರಾಣಿ ನೋಣ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಹೊರ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ. ಕೆಲಸಗಾರ ನೋಣಗಳು ಇದರ ಮೂಲಕ ಸರಾಗವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸಬಲ್ಲವು.

ರಾಣಿ ನೋಣ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ನೋಣಗಳು ಅದರ ದೇಹದಿಂದ ಸ್ಪರ್ಶಿಸುವ (ಆರ್ಷಣೆಗಳು) ವಾಸನೆ ಅಧಾರದ ಮೇಲೆ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗೆ ತಾಪಾಗಿಯೇ ಬಂದು ಸೇರುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲ ನೋಣಗಳೂ ಗೂಡಿಗೆ (ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗೆ) ಸೇರಿದ ಬಳಿಕ ಕತ್ತಲಾಗುವವರೆಗೆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಅದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಪರಾಗ ಮತ್ತು ಪುಷ್ಪರಸ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಹೋದ ನೋಣಗಳು ಕತ್ತಲಾಗುವವರೆಗೆ ಹುರಾಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಕತ್ತಲಾದ ಬಳಿಕ ಎಲ್ಲ ನೋಣಗಳು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗೆ ಸೇರಿದ್ದು ಅವುಗಳ ಸಂಚಾರ ಸ್ಥಗಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ನಂತರ ಜೇನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಹಗ್ಗದಿಂದ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಅಲಗಾಡುವಂತೆ ಕಟ್ಟಿ ಬಹಳ ದೂರವಿದ್ದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಕುಲುಕಾಟವಾಗುವಂತಹ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಸಾಗಿಸಿ, ಮೊದಲೇ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಆಧಾರಸ್ಥಂಭದ ಮೇಲೆ ಇಡಬೇಕು.

ಜೇನು ನೋಣಗಳು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಜೇನುತುಪ್ಪು ಸಿಹಿಯಾದ ದ್ರವವಾದ್ದರಿಂದ ಇರುವ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ವೈರಿಗಳು ಬಾರದಂತೆ ನಮಗೆ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವಂತೆ ನೆಲದಿಂದ ಎರಡುವರೆ ಅಥವಾ ಮೂರು ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಸ್ಟ್ಯಾಂಡ್ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಾಡದಂತೆ ಇಡಬೇಕು. ತಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ನೀರಿರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಬ್ಬಿಣ, ಸಿಮೆಂಟ್ ಅಥವಾ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳ ಸ್ಟ್ಯಾಂಡ್‌ಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ನೋಣಗಳ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಿರಬೇಕು. ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಮುಖ ಭಾಗವನ್ನು ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಇಟ್ಟಲ್ಲಿ ನೋಣಗಳ ದೈನಂದಿನ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಬೆಳಗಿನ ಸೂರ್ಯಕಿರಣಗಳು ನೋಣಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಗೆ ಹುರುಪು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯು ನೆರಳಿನಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಉಷ್ಣತೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ನೋಣಗಳಿಗೆ ತೊಂದರೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಹೊಸದಾಗಿ ತಂದ ಜೇನು ಸಂಸಾರವು ಸರಿಯಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಪ್ರಾರಂಭದ ೧೦-೧೫ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಕೆಲವೊಂದು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

- ೧) ರಾಣಿ ತಡೆ ಪೆಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಅಳವಡಿಸುವುದು.
- ೨) ದಿನಕ್ಕೆ ಒಂದರಿಂದ ಎರಡು ವೇಳೆ ೫೦% ಸಕ್ಕರೆ ಪಾನಕವನ್ನು ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಮೇಲೆ ಸುಣ್ಣು ಅಥವಾ ಬಟ್ಟೆ ಹಾಕಿ ಕೊಡುವುದು.
- ೩) ರಾಣಿ ಒಳಗಡೆ ಇರುವುದನ್ನು ವಿಚಿತ್ರಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ೪) ಯಾವುದೇ ಶತ್ರುವಿನ ಬಾಧೆಯಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ೫) ಕೂಡಿಟ್ಟ ೬ ರಿಂದ ೭ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟೆ-ಮರಿಗಳು ಇವೆಯೇ ಎಂದು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದು
- ೬) ನೇರವಾಗಿ ಗಾಳಿ, ಬಿಸಿಲು ಹಾಗೂ ಮಳೆ ತಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು

ಈ ರೀತಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಜೇನು ನೋಣಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಟ್ಟು ಜೇನು ಕೃಷಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಮೇಲೆ, ಪ್ರತಿ ೧೦-೧೫ ದಿನಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಅಡಿಮಣಿ ರುಚಿಗೊಳಿಸಿ ನೋಣಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ

ನೋಣಗಳ ಅಗತ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಬೇಕು. ಜೇನು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾದ ಜೇನನ್ನು ಯಂತ್ರ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಅಹಿಂಸಾ ಕ್ರಮದಿಂದ ಶುದ್ಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಜೇನು ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಸೇರಿಸಿದ ದಿನಾಂಕ, ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ ದಿನಾಂಕ ಮತ್ತು ಇತ್ಯಾದಿ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಮುಂದೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಜೇನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಪದೇ ಪದೇ ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದರಿಂದ ಜೇನು ನೋಣಗಳಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವುಗಳ ಬೇಕು ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿದಲ್ಲಿ ಈ ವಿರಾಮ ಕಾಲದ ಹವಾಸ, ಮತ್ತು ಮನೋಲ್ಲಾಸದ ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದ ಜೇನು ಕೃಷಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಸಿ, ಉತ್ತಮ ಲಾಭ ಹಾಗೂ ಆರೋಗ್ಯ ಪಡೆಯಬಹುದು.

